

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט יהודה ליבליין

התובע

ע"י ב"כ עו"ד ד' סול

אורי פירוז

נגד

הנתבע

ע"י ב"כ עו"ד ד' טולדו

יגאל רפאל כהן

פסק דין

מבוא

1. לפני תביעתו של מר אורי פירוז, בהתאם לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן - "החוק"), ובה נטען, כי מר יגאל רפאל כהן הכפיש ברשת החברתית "פייסבוק" (להלן - "פייסבוק"), את העסק שבבעלותו בעל השם המסחרי "SOSIMPLE".

העובדות שאינן שנויות במחלוקת

2. מר אורי פירוז (להלן - "פירוז") מנהל עסק, שבמסגרתו ניתנים קורסים, המכשירים את המשתתפים בהם למסחר ברשת המסחרית "AMAZON". העסק נושא את השם המסחרי "SOSIMPLE" (להלן - "העסק"). פירוז מפרסם את עסקו ואת הקורסים הנערכים במסגרתו, בין היתר, באמצעות הרשת החברתית "פייסבוק" (ראו בסעיפים 4 - 6 הראשונים לתצהירו של פירוז. יצויין בעניין זה, כי בתצהיר העדות הראשית של פירוז קיימת טעות במספור, כאשר לאחר סעיף 7 ישנה חזרה למספור מ-1 ואילך. לפיכך, בהמשך אתייחס לתוכן תצהיר זה כאל מספור "ראשון" ומספור "שני").

3. ביום 15.2.2019, כתב מר יגאל רפאל כהן (להלן - "כהן"), תגובת לפוסט פרסומי ממומן של העסק ב"פייסבוק", במסגרתו שיווק פירוז את האחד הקורסים. זו לשון התגובת:

"די !!! מספיק עם השקרים האלה די!

אם היית לידי עכשיו – הייתי יורק לך בפרצוף, תיתבייש לך – דיי להטעות אנשים

תמימים ולך לעבוד באמת, די לעבוד על אנשים – שקרן זונה!!!"

(להלן - "התגובת").

4. פירוז מחק את התגובת כ- 16 שעות לאחר פרסומה (ראו מוצג 1 בתיק המוצגים מטעם פירוז, בו נראה כי התגובת מפורסמת מזה 16 שעות).

5. בין הצדדים אין היכרות מוקדמת, הם מעולם לא שוחחו טרם כתיבת התגובת, ולא היו בקשר כלשהו (ראו סעיף 7 הראשון לתצהיר העדות הראשית מטעמו של פירוז; ובעדותו של כהן עמ' 12 לפרוט' ש' 18 - 19).

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

המחלוקות בין הצדדים

6. שלוש מחלוקות ניטשות בין הצדדים בעניינה של התגובת אותה רשם כהן. תחילה חלוקים ביניהם הצדדים בשאלה אם האמור בתגובת מהווה "לשון הרע"; ככל שייקבע, כי התגובת מהווה "לשון הרע", תעלה השאלה באם מתקיים יסוד הפרסום הקבוע בסעיף 2 לחוק; לבסוף, חלוקים ביניהם הצדדים באם נגרם לפירוז נזק כתוצאה מהאמור בפרסום.
- יש לומר, כי כהן מעלה בסיכומיו טענה נוספת, שהיא דיונית וכללית באופיה, ומתייחסת לכל הרכיבים הטעונים הוכחה. נטען, כי תצהירו של פירוז הוא לאקוני, וכי הוא איננו כולל הצהרה על טענות עובדתיות שנטענו בכתב התביעה.
7. ביתר פירוט של הטענות יש לומר, שלטענת פירוז, האמור בתגובת מהווה "לשון הרע", כמשמעות מונח זה בחוק, וכי הפרסום נעשה במזיד ובכוונה לפגוע בשמו הטוב ובשמו הטוב של העסק.
8. מנגד, לטענת כהן, האמור בתגובת אינו מהווה "לשון הרע", אלא, לכל היותר, מהווה גידופים וקללות, לגביהם נקבע בפסיקת בתי המשפט, כי אינם מהווים "לשון הרע", אלא חלק משגרת שיח מצערת שהתפתחה בתרבות הישראלית.
- עוד נטען, כי ניתן לראות בדברים שפורסמו כהבעת דעה לגיטימית, על רקע תסכולו של כהן מן העובדה, שעל-פי טענתו נפל קורבן לחברת קש אינטרנטית העוסקת בשיווק תוספי תזונה.
- בנוסף טוען כהן בעניין זה, כי פרסום התגובת חוסה תחת הגנת סעיף 4 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], באשר מדובר בפרסום המהווה זוטי דברים.
9. כאמור לעיל, מחלוקת נוספת מתייחסת לשאלה באם התגובת מהווה "פרסום", כהגדרת מונח זה בסעיף 2 לחוק, כאשר בבסיס המחלוקת בעניין זה עומדת טענת כהן שלא הוכח, כי התגובת נצפתה על-ידי אדם כלשהו מלבד פירוז.
10. בעניין זה טוען פירוז, כי בתגובת צפו 317 אנשים (ראו בסעיף 2 השני לתצהירו), והוסיף בעדותו בבית המשפט, כי גם שותפו לעסק צפה בתגובת (ראו עמ' 9 לפרוט' ש' 15 - 16).
11. מנגד, לטענת כהן, אין מדובר ב"פרסום", שכן פירוז לא צירף חוות דעת, ולא זימן עד מומחה מטעמו, אשר יניח תשתית עובדתית לכך, שלפחות אדם אחד מלבד פירוז נחשף לתגובת.
12. במישור הנזק טוען פירוז, כי לאור העובדה שהתגובת פורסמה בצמוד לפוסט פרסומי, שנועד לקדם רישום לקורס אותו הוא עורך באמצעות העסק, ואשר יועד לאוכלוסייה שפולחה במיוחד לצורך איתור מועמדים מתאימים לרישום, הרי שאותם אנשים שאליהם יועד הפוסט לא נרשמו לקורס, ועקב כך נגרם לו נזק (ראו סעיפים 3 - 6 השניים לתצהיר העדות הראשית של פירוז).
- פירוז טוען עוד, וצרף לתצהירו דוחות, אותם הוא מכנה "דו"ח רווח והפסד", כי בחודשים שלאחר פרסום התגובת נרשמה ירידה בהכנסות העסק.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

13. לטענת כהן, פירוז לא הביא כל ראיה להוכחת הטענה כי פרסום התגובות הביא לפגיעה בשמו הטוב או בעיסוקו. כהן מוסיף עוד, כי בסופו של יום היתה הרשמה מלאה לקורס נשוא הפוסט הפרסומי (ראו בעדות פירוז עמ' 10 לפרוט' ש' 32 - 34), וכי עובדה זו יש בה כדי להעיד שלפירוז לא נגרם כל נזק.

14. לבסוף טוען כהן, כי לא התכוון לפגוע בפירוז ובעסקו. לטענתו, ביקש לרשום את הדברים בצמוד לפרסומים של חברה לשיווק תוספי תזונה ממנה נפגע, וכי בטעות נרשמו הדברים כתגובה לפוסט של פירוז.

דיון והכרעה

כללי

15. המונח "לשון הרע" מוגדר בסעיף 1 לחוק, בו נקבע, בין היתר כך:

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;

...

(3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או

במקצועו;"

16. באשר לאופן בו יש לבחון את הטענה בדבר קיומה של עוולת לשון הרע, ניתן לפנות להלכה שנפסקה

בע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558 (2004), שם קבע בית המשפט העליון

כך (פסקה 9):

"ניתוח ביטוי במסגרת עוולת לשון הרע נעשה בארבעה שלבים: בשלב הראשון, יש לשלוף מתוך הביטוי את המשמעות העולה ממנו לפי אמות המידה המקובלות על האדם הסביר, כלומר יש לפרש את הביטוי באופן אובייקטיבי, בהתאם לנסיבות החיצוניות וללשון המשתמעת (שנהר [39], בעמ' 109). בשלב השני, יש לברר, בהתאם לתכלית החוק לאיזונים חוקתיים, אם מדובר בביטוי אשר החוק מטיל חבות בגינו, בהתאם לסעיפים 1 ו-2 לחוק (השוו Price supra [40], at pp. 3-4). בשלב השלישי, בהנחה שעברנו את המשוכה השנייה, יש לברר אם עומדת למפרסם אחת ההגנות המנויות בסעיפים 13-15 לחוק. השלב האחרון הוא שלב הפיצויים. ודוק: 'האיזון החוקתי בין הזכות לשם הטוב ולפרטיות לבין הזכות לחופש הביטוי משתרע הן על קביעת האחריות (בנזיקין ובפלילים) בגין לשון הרע והן על קביעת הסעדים הננקטים כאשר מתגבשת האחריות' (פרשת אמר [1], בעמ' 520). כך האיזון שולט על קביעת הגדרתם של הביטויים המהווים לשון הרע, על היקפן של ההגנות המנויות בחוק ועל סוגיית הפיצויים."

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

17. דהיינו, בשלב ראשון, על מנת לברר אם הפרסומים שבוצעו על ידי כהן מהווים לשון הרע, יש לבחון את משמעות הביטויים, בהתאם לנסיבות, והאם באיזון בין הזכות לשם טוב לבין הזכות לחופש הביטוי, מקים הפרסום חבות מכוח חוק איסור לשון הרע.

18. לאחר מכן יש לבחון, את יסוד הפרסום הקבוע בסעיף 2 לחוק, שזו לשונו:

"(א) פרסום, לענין לשון הרע – בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר.

(ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות –
(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;

(2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות, להגיע לאדם זולת הנפגע."

19. בכל הקשור לשלב השלישי, יש לציין, כי כהן איננו טוען למי מההגנות הקבועות בחוק, למעט הטענה כי מדובר בזוטי דברים, ומתמקד כאמור בטענות, שאין מדובר ב"לשון הרע", ולא מתקיים יסוד הפרסום.

20. בכל הקשור לנזק, יש לבחון את הסעד המבוקש על-ידי פירוז לתשלום פיצוי בסך של 100,000 ₪, לפי סעיף 7א לחוק, בו נקבע, כי בית המשפט רשאי לחייב את המעוול (מוציא לשון הרע) בתשלום פיצויים, **ללא הוכחת נזק**, עד לתקרה בסך של כ- 71,300 ₪ (הסכום נכון להיום); וכפליים סכום זה ככל שהוכחה כוונה לפגוע.

בהקשר זה, בשים לב להוראת סעיף 19 לחוק, יהיה מקום לבחון את טענת כהן, כי לא התכוון לפגוע בפירוז ובעסקו, אלא בעסק אחר.

הטענה הדיונית

21. תחילה אסיר מן הדרך את הטענה הדיונית של כהן, שלפיה יש לדחות את התביעה, היות שתצהירו של פירוז הוא לאקוני, ואין בו הצהרה על מרבית הטענות העובדתיות שבכתב התביעה, ובפרט התייחסות לטענה כי הפרסום נעשה במזיד ובכוונה. בהקשר זה נטען, כי חלק מטענותיו של פירוז בעדותו, הן בגדר הרחבת חזית אסורה.

22. יש לדחות טענה זו, הגם שאכן תצהירו של פירוז הוא תמציתי.

אלא, שהאמור בתצהיר מקיים את הדרוש הוכחה בהליכים מסוג זה, בהתאם לגדרי המחלוקת כפי שהיא עולה מכתבי הטענות. יש בו הצגה של הפרסום שביצע כהן, והתייחסות למספר האנשים שלטענת פירוז צפו בפרסום. בנוסף, יש בו התייחסות ליסוד הנזק שנגרם לו.

23. הטענה, כי פירוז ביצע הרחבה של חזית המחלוקת בעדותו, היא כללית ולא מפורטת, ודי בכך כדי לדחותה. אך גם לגופו של עניין אין בה ממש, שכן כאמור, חזית המחלוקת הוצגה בכתבי הטענות, ובאופן תמציתי בתצהירו של פירוז, וככל שפירוז עיבה את ההתייחסות לסוגיית הנזק ויסוד הפרסום, הרי שהוא עשה זאת במענה לשאלות בחקירה נגדית ולשאלות בית המשפט.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

לשון הרע

24. השלב הראשון הוא בחינת הפרסום, ובאם הוא מהווה "לשון הרע" בהתאם לתכלית החוק, ובהתאם לפסיקה שהותוותה בעניין זה. ניתן לעמוד על המבחן באמצעותו תבחן שאלה זו באמצעות האמור בע"א 466/83 **שאהה נ' דרזריאן** (9.1.1986) שם נקבע כך:

"המבחן, שבאמצעותו ייקבע אם אכן דברים מסוימים שפירסם פלוני עלולים להוות לשון הרע כלפי אדם פלמוני, אינו מבחן סובייקטיבי. **המבחן הוא אובייקטיבי במהותו, לאמור: לא קובע, מה חושב הנתבע המרגיש עצמו נפגע. אלא הקובע הוא, כיצד עלולה החברה לקבל את הדבר שבאותו פירסום.**"

25. בענייננו, קל לומר לגישתי, כי האמור בתגובות מקיים בנקל את התכלית לשמה חוקק חוק איסור לשון הרע, ומהווה בפועל "לשון הרע" בעיני כל אדם סביר, בהתאם למבחן האובייקטיבי.

26. לגישתי, אין אפשרות לנתק את לשון התגובות מהקשרה. הפרסום הנדון נכתב כתגובה לפרסום ממומן של פירוז, בו הציע קורס אותו הוא עורך, ובתגובות אמירות ישירות כנגד אמינות העסק, שכן יש בה התייחסות אל המפרסם (פירוז) כאל שקרן, אשר מטעה אנשים (ראו לשון התגובות כפי שהובאה בסעיף 3 לעיל), וכל זאת בהקשר לתוכן פרסומי המתייחס לעסקו.

27. לפיכך, מבחינה אובייקטיבית בעיני המתבונן, כאשר מופיעה תגובת לפוסט הפרסומי של פירוז, אזי התגובה נחזית כמפורסמת על-ידי אדם אשר היה בקשר עם מפרסם הפוסט, וקיבל ממנו שירותים, ומדובר בדעתו באשר להתנהלות המפרסם. לגישתי, קורא התגובות אינו יכול לדעת כי מדובר ב"טעות בזיהוי" כטענתו של כהן.

28. לאור האמור, לא ניתן להקל ראש בפרסום זה, כפי שמבקש כהן, אלא מדובר בדברים שנופלים במובהק בס"ק (3) להגדרת המונח "לשון הרע", באשר יש בהם משום פגיעה ישירה באמינות העסק.

29. כאשר לביטויים המתייחסים לאמינות העסק מתווספים גם גידופים, אזי גם הם לגישתי מהווים "לשון הרע".

אין מדובר בגידופים וקללות, שלמרבה הצער הפכו שגורים בשיח היומיומי, אלא מדובר בגידופים וקללות, כלפי שירות, שהקורא סבור כי ניתן לכהן על-ידי פירוז. לפיכך, אין רלוונטיות לפסקי הדין אליה מפנה כהן בעמ' 2 לסיכומי, שכן הם מתייחסים למקרים שבהם מדובר היה אך ורק בקללות בין הניצים, ולא בתוספת לביטויים שהם במובהק לשון הרע.

30. על יסוד כל האמור לעיל, עלה בידי פירוז להוכיח, כי האמירות שבתגובות מהוות לשון הרע, בהתאם לס"ק 1 ו-3 שבסעיף 1 לחוק.

31. טוען כהן, כי הדברים לא כוונו כלל לעסק של פירוז, אלא לעסק אחר ממנו נפגע.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

32. יש לומר בעניין זה, כי היות שמדובר במבחן אובייקטיבי, ובפס"ד "שאהה" לעיל, נקבע שאין חשיבות ל"יסוד הנפשי" של המפרסם, אזי אינני נדרש כלל, בהיבט זה של המחלוקת, לטענת כהן, כי הדברים לא כוונו כלל לעסקו של פירוז, אלא לעסק אחר ממנו נפגע כהן.

יצוין, כי דרישת היסוד הנפשי של "כוונה לפגוע", קיימת בעבירה הפלילית הקבועה בסעיף 6 לחוק, אשר לשונה "המפרסם לשון הרע, **בכוונה לפגוע**, לשני בני-אדם או יותר זולת הנפגע, דינו - מאסר שנה אחת". לעומת זאת, בעוולה האזרחית, שמכוחה הוגשה תובענה זו, אין דרישה ליסוד נפשי של כוונה (וראו גם פסקה 26 לפסק דינה של כב' השופטת פרוקצ'יה ברע"א 10520/03 **בן גביר נ' דנקנר** (12.11.2006)).

33. לבסוף יש לומר, כי אינני מקבל את הטענה, לפיה מדובר בהבעת דעת וביקורת לגיטימית. כהן מעולם לא קיבל שירות מפירוז, ולכן אין מדובר ב"הבעת דעה" או "ביקורת" על עסקו. לכך אוסיף, כי הייתי דוחה את הטענה, גם אלמלא היה מדובר בטעות של כהן, והדברים אכן היו מכוונים כלפי עסקו של פירוז. האופן בו נוסחו הדברים אינם הבעת דעת, ואין בהם ביקורת, אלא הטחת האשמות, מבלי להניח את התשתית העומדת ביסודן, וזאת על מנת שהקורא יוכל לגבש דעה בעצמו.

האם מדובר בפרסום?

34. ברע"א 1239/19 **שאול נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ** (8.1.2020), נקבע, כי פעולת השיתוף (share) ברשתות החברתיות מהווה פרסום בהתאם לאמור בחוק. יצוין, כי בהליך לא נדונה כלל תפוצת הפוסט המקורי או השיתוף, ולא נידונה השאלה כמה אנשים **צפו בפועל בפרסום**. כלומר, נקבע כי **עצם החזרה על הפוסט מהווה פרסום**, גם כאשר אין כלל הוכחה לכמות האנשים שצפו בפועל בפוסט.

35. תשאל, אם כך, השאלה, מה באשר לכתיבת תגובות? האם כתיבת תגובות, שונה מכתיבת פוסט עצמאי?

תשובה לכך יכולה להימצא בסעי' 46 לפסק הדין "ניידלי" הנ"ל, שם נקבע:

"כאשר משתמש מפרסם תגובה לפרסום המכיל לשון הרע, ייתכן שהדבר יוביל באופן דומה לחשיפת הפרסום מושא התגובה למשתמשים נוספים. אולם, במקרה זה נהיר כי **יש להתמקד בתוכן התגובה של אותו משתמש ולא בעצם החזרה על הפרסום**, הנעשית באופן טכני, ללא מעורבותו הפעילה." (ההדגשה שלי – י.ל.)

עולה מן האמור, שניתן להתייחס לכתיבת תגובות המכילה לשון הרע, כאל כתיבת פוסט עצמאי. וראו בנוסף הליכים בהם נדונו טענות לעוולת לשון הרע בגין פרסומים בתגובות (או טוקבקים): רע"א 4447/07 **רמי מור נ' ברק אי. טי. סי.** (1995) **החברה לשירותי בזק בינלאומיים בע"מ** (25.3.2010); תא"מ (צפת) 54888-01-12 **וקנין נ' מועלם** (פורסם במאגרים משפטיים (16.12.2012)).

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

36. הצדדים לא הביאו ראיות הנוגעות לכמות האנשים שצפו בפועל בתגובת. טענת פירוז, כי בתגובת צפו 317 בני אדם (ראו בסעיף 8 לעיל), מתבססת על כך שבהתאם לצילום המסך שהוגש, צפו 317 אנשים בפוסט המקורי. לגישתי, עובדה זו איננה מהווה הוכחה לכך שאותה כמות אנשים צפתה גם בתגובת. יחד עם זאת, ניתן לומר, כי היות שהתגובה פורסמה מהלך של 16 שעות, ועל-פי עדותו של פירוז הפרסום עצמו תקף ל- 24 שעות בלבד (ראו עמ' 8 - 9 לפרוט), אזי קיימת סבירות גבוהה שלפחות צופה אחד בפוסט ראה גם את התגובת.

37. פירוז טען בנוסף, כי שותפו צפה גם הוא בתגובת, אולם לא הציג כל ראיה לכך (ראו עמוד 9 לפרוט' ש' 16), אלא טען זאת לראשונה בחקירתו הנגדית. כאשר מדובר בעדות יחידה של בעל דין, נדרש בית המשפט לפרט מה הניע אותו להסתפק בעדות יחידה זו, ללא סיוע (ראו סעיף 54 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971). בנדון לא מצאתי נימוק להסתפק בכך, בפרט כאשר הטענה נטענה לראשונה חקירה הנגדית.

לא רק זו, אלא שבמקרה זה, כאשר פירוז נמנע מלהעיד את שותפו, הרי שההימנעות מהעדת השותף אף פועלת כנגדו, וזאת לאור החזקה בדבר הימנעות צד מהבאת עדות רלוונטית, שיש בה לכאורה כדי לתמוך בגרסתו. ההימנעות מקימה חזקה, כי העדות היתה תומכת דווקא בגרסת הצד שכנגד (ראו ע"א 8151/98 ביאטריס שטרנברג נ' ד"ר אהרון צ'צ'יק (4.11.2001)).

38. אך האם ישנו הכרח להוכיח בראיות פוזיטיביות שאדם נוסף מלבד פירוז צפה בתגובת, על מנת שזו תהווה פרסום? התשובה לכך בשלילה.

39. בהתאם להוראות סעיף 7 לחוק, פרסום לשון הרע לאדם או יותר זולת הנפגע תהא עוולה אזרחית. כלומר, לכאורה נדרש כי יצפה בתגובת לפחות אדם אחד, זולת הנפגע.

אלא שסעיף 2(ב) לחוק מלמד אותנו, כי הדבר איננו דרוש, היות שביטוי בכתב יהווה פרסום, בין היתר, " אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות, להגיע לאדם זולת הנפגע." (ההדגשה שלי - י.ל.)

40. כך כותב בעניין זה המלומד א' שנהר בספרו **דיני לשון הרע** (נבו הוצאה לאור בע"מ, תשנ"ז - 1997), עמ' 91 - 92 (1997):

"ההבדל העיקרי בין יסוד ה'פרסום' הנדרש בעבירה הפלילית לבין יסוד ה'פרסום' הנדרש בעוולה האזרחית נוגע למספר האנשים, זולת הנפגע, שאליהם צריך הפרסום להגיע. סעיף 7 לחוק איסור לשון הרע מגדיר את העוולה האזרחית כך:

'פרסום לשון הרע לאדם אחד או יותר זולת הנפגע, תהא עוולה אזרחית...'

מהוראה זו עולה, כי די בכך שהפרסום ייעשה לאדם אחד בלבד זולת הנפגע כדי להטיל על המפרסם אחריות אזרחית לפרסום. את הכלל הזה יש לשלב בהוראות סעיף 2 לחוק, בנוגע לכוונה המתלווה לפרסום ובנוגע לשאלה האם הפרסום חייב להגיע בפועל לפי שאליו הוא מכוון. מכאן עולה, שאדם יישא באחריות אזרחית לפרסום לשון הרע שלא

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

בכתב אם הפרסום היה מיועד לאדם אחד לפחות זולת הנפגע והוא אכן הגיע בפועל לאדם אחד לפחות זולת הנפגע, וכי אדם יישא באחריות אזרחית לפרסום לשון הרע בכתב אם הפרסום עשוי היה לפי הנסיבות להגיע לאדם אחד זולת הנפגע." (ההדגשה שלי – י.ל.)

ראו עוד בעניין זה: תמ"ש (באר שבע) 21757-10-11 פלונית נ' אלמוני (פורסם במאגרים משפטיים, 11.8.2013); ת"א (חי') 33871-11-17 גבי רז נ' רינת ירדן (פורסם במאגרים משפטיים, 28.1.2021); תא"מ (הרצ'י) 26222-03-20 יואב לוי נ' רויטל בר (פורסם במאגרים משפטיים, 13.12.2020).

41. לפיכך, די בכך שקיים פוטנציאל שהפרסום נצפה על-ידי אדם נוסף זולת פירוז, כדי לעמוד בתנאי הפרסום הקבוע בסעיף 2(ב)(2) לחוק.

לכך אוסיף, שלאור העובדה שמן הנסיבות עולה שבפוסט צפו 317 איש, אזי תהיה זו הנחה סבירה, במאזן הסתברויות, שלפחות אדם אחד זולת פירוז צפה בה.

42. לאור כל האמור, אני קובע כי הוכח שמדובר בפרסום בהתאם לאמור בחוק.

האם מדובר בפרסום מותר והאם חלות על הנתבע הגנות?

43. כבר צויין, שכהן אינו טוען להגנות הקבועות בחוק לשון הרע, וההגנה שלה הוא טוען היא הגנת "זוטי דברים" מכח סעיף 4 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן - "פקודת הנזיקין"), אשר חלה על העניין בהתאם להוראות סעיף 7 לחוק. זהו לשונו של סעיף 4 לפקודת הנזיקין:

"לא יראו כעוולה מעשה, שאילו היה חוזר ונשנה לא היה בו כדי ליצור תביעה לזכות נוגדת, ואדם בר-דעת ומזג כרגיל לא היה בא בנסיבות הנתונות בתלונה על כך."

44. אין באפשרותי לקבל את הטענה, כי האמור בתגובת מהווה "זוטי דברים". גם אילו מדובר היה בתגובה שנכתבה לפרסום של אדם פרטי, יכול אני להבין את העלבון והפגיעה בשמו הטוב של האדם שעליו נכתבו הדברים. בענייננו, קל וחומר כאשר מדובר בתגובת שפורסמה לפוסט פרסומי, ובו מוזהרים לקוחות פוטנציאליים מלפנות לפירוז ולעסק בבעלותו. בעניין זה, אין משמעות האם התגובת יועדה מלכתחילה לאדם שפרסם את הפוסט, או לאדם אחר (כפי שטוען כהן בסעיפים 2 ו-3 לתצהיר עדותו הראשית), שכן קורא התגובת אינו יכול לדעת את שכליבו של הכותב.

בנסיבות אלה לא רק שאינני סבור ש"אדם בר-דעת ומזג כרגיל לא היה בא בתלונה", אלא שאני מתקשה לראות אדם כאמור שלא היה בא בתלונה.

45. לאור האמור לעיל, אינני מוצא מקום לפטור את כהן מאחריות, בטענה כי מדובר בזוטי דברים.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

שיעור הפיצוי

46. משנקבע כי אכן מדובר בפרסום לשון הרע, וכי לכהן אין הגנה בהתאם לחוק או בהתאם לפקודת הנזיקין, יש לדון בשיעור הפיצוי שייפסק.

47. בסעיף 7א(ב) לחוק נקבע, כי במשפט בשל עוולה אזרחית, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע, ללא הוכחת נזק, בתשלום פיצוי שלא יעלה על 50,000 ₪ (סכום זה בהתאם למנגנון ההצמדה הקבוע בחוק עומד נכון להיום על כ- 71,300 ₪).

בסעיף 7א(ג) לחוק נקבע, כי אם מדובר בלשון הרע, אשר הוכח כי פורסמה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע כפל פיצוי.

48. הפיצוי בגין לשון הרע תכליתו להשיג מטרות שונות – האחת, הטבת נזקיו של התובע, דהיינו לעודד את רוחו ולתקן את הנזק לשמו הטוב (ראו רע"א 4740/00 אמר נ' יוסף (14.8.2001)); השניה, סנקציה עונשית כלפי מפרסם לשון הרע (ראו ע"א 9474/03 יורם גדיש תשתית ובנייה (1992) בע"מ נ' בהג'את מוסא (21.11.2006)); השלישית, היבט חינוכי שעניינו העברת מסר לציבור (ראו ע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (4.8.2008)).

49. בתיק המוצגים שהוגש מטעמו של פירוז הוגשו גם דוחות שכותרתם "יתרות סעיפים לפי חודשים", ונטען כי ניתן לראות בהם את הפגיעה הכלכלית, שנגרמה לעסק בשל פרסום התגובות, בחודש פברואר 2019 ובחודשים העוקבים, וזאת בהשוואה להכנסות בחודשים המקבילים בשנה הקודמת.

50. פירוז נחקר בעניין זה באריכות, אלא שלגישתי על יסוד הדוחות ועדותו, לא עלה בידו להוכיח ירידה בהכנסות העסק, שנובעת מפרסום התגובות.

כך, לשם ההמחשה, לא ניתן לראות בירידה בהכנסות בחודש פברואר 2019 בו פורסמה התגובות (ראו בדו"ח שסומן 2 בתיק המוצגים של התובע) ביחס לחודש המקביל שנה קודם (ראו בדו"ח שסומן 4 בתיק המוצגים של התובע). ההפך הוא הנכון, ישנה עליה בהכנסות.

51. בחקירתו הנגדית ניסה פירוז להסביר, כי על אף שבתצהירו רשם הכנסות, הרי שלגישתו מדובר בירידה ברווח.

אינני מקבל את עדותו בעניין זה. תחילה יש לומר, שאין מדובר בדו"ח רווח והפסד מבוקר, כך שלא ניתן ללמוד מן הדוחות שהוגשו, באם אכן יש ירידה ברווח בחודש פברואר 2019 אל מול החודש המקביל בשנה הקודמת. שנית, משאין ירידה בהכנסות, ולהפך הוא הנכון, הרי שההוצאות הן בשליטתו הבלעדית של פירוז.

52. בנוסף, ניסה לטעון פירוז, לקיומו של יחס קבוע בין ההוצאות להכנסות, וכי יחס זה הופר בעקבות פרסום התגובות, בשל הצורך להגדיל את הוצאות הפרסום בשל הפגיעה בשם העסק.

עיון בחקירתו הנגדית של פירוז ובשאלות שנשאל בעניין זה, מלמד כי נסיון זה כשל.

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

53. לא נותר אלא לקבוע שלא עלה בידי פירוז להראות, את היקף הפגיעה שנגרמה לעסק בשל פרסום התגובות.

54. בצד זאת יש לומר, כי קיים קושי להראות את הנזק שנגרם כתוצאה מכך שאנשים נחשפו לתגובות, ובחרו שלא להשתתף בקורסים שמשווק פירוז באמצעות העסק. עניין זה לא יבוא לידי ביטוי בשום דו"ח כספי. לכן, יש להוסיף, כי פרסום לשון הרע יש בכוחו ליצור נזק לא רק ממוני, אלא גם כזה שאיננו ממוני בשל עגמת הנפש שחוזה הנפגע.

על הקושי בהוכחת הנזק בעוולת "לשון הרע" עמד בית המשפט העליון בפסק דינו בע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (4.8.2008) (להלן – "פרשת נודלמן"):

"מבחינת הדרישה ההוכחתית, ניתן להיעזר בחזקה עובדתית על פיה פרסום לשון הרע מעצם טיבו גורם נזק, אלא אם הוכח אחרת (שנהר, 367). למונח "נזק" שבפקודת הנזיקין, הכולל גם פגיעה בשם טוב, יש להעניק משמעות רחבה, ולכלול בו כל הפסד מוחשי, לרבות סבל נפשי (דיני הנזיקין, 162; ע"א 243/83 עיריית ירושלים נ' גורדון, פד"י לט(1) 113 (1985), 139). כך הוא לענין העוולות הכלליות שבפקודת הנזיקין, המתפרשות גם על נזקים נפשיים וכאב וסבל, וכך הוא בעוולה על פי חוק איסור לשון הרע, שעיקר עניינה פגיעה בשם טוב של אדם.

עוולת לשון הרע גוררת באופן טבעי נזקים שלא אחת קשה לאמוד אותם במושגים ממוניים, וקשה להיטיב אותם בדרך ממונית ישירה."

55. לטענת כהן, היתה הרשמה מלאה לקורס אותו פרסם פירוז (ראו בסעיף 7 לעיל), ומתחת לפרסום שלו נרשמה התגובות, ועל כן לא נגרם לפירוז כל נזק בשל התגובות.

56. עוד טוען כהן, כי ראוי להקל עליו בפסיקת פיצויים, לאור הוראת סעיף 19(3) לחוק, שכן הוא לא התכוון לפגוע בפירוז בעת פרסום התגובות, אלא דבריו כוונו לאדם אחר.

57. פיצוי בלא הוכחת נזק, כשמו כן הוא, אין על התובע חובה להוכיח את ההיקף המדויק של נזקו לצורך קבלת פיצוי. לכן, אף שפירוז לא הצליח להראות בראיות של ממש את היקף הפגיעה בו ובעסקו, הרי שכאמור יש קושי מובנה בכך.

יתרה מכך, בפרשת "נודלמן" שנזכרה לעיל, קבע בית המשפט העליון שלפיצוי מטרות נוספות מעבר להטבת הנזק הממוני הישיר, ובין היתר יש לתת ביטוי לעוגמת הנפש שנגרמה לנפגע. בפסק הדין עמד בית המשפט על השיקולים אותם יש לשקול בקביעת סכום הפיצוי:

"מעקרונות היסוד האמורים לעיל, נגזרים השיקולים שיש לשקול לצורך הערכת שיעור הפיצוי הראוי, בין לחומרה ובין לקולא. בראש וראשונה, יש לתת משקל לנזק שנגרם לתובע כתוצאה מהפרסום, אשר הפיצוי התרופתי נועד להטבתו. קיימת חזקה, כי נגרם נזק לשמו הטוב של הנפגע מעצם פירסום לשון הרע, המצדיק פסיקת פיצויים אף ללא צורך שיוכיח נזק ממון מיוחד אשר נגרם הלכה למעשה (ענין מנדל-שרף, 174; ע"א 2668/97 ר"ח דורון רופין נ' גלובס פבלישר עיתונות, פד"י נה(1) 721 (1998), 725). נזק זה נשקל לא

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

רק בהקשר לפרסום עצמו, אלא גם בהתחשב בהתנהגות הצדדים לאחריו, ואף במהלך הדיון המשפטי, התנהגות העשויה להגדיל את הנזק או להקטין, לפי הענין. אף באשר למטרה העונשית, החינוכית וההרתעתית, יש לשקול את התנהגות המפרסם, ואת כוונותיו כפי שהן עולות מהתנהגותו כגון, האם היה בהן רישול או קלות דעת, או זדון וכוונה ישירה לפגוע. ברוח זו מונה סעיף 19 לחוק מספר נסיבות שבכוחן להקל על הנאשם, בהן: היות הפרסום חזרה על דברים שנאמרו קודם לכן (לשון הסעיף, וראו גם ענין 723/74 הארץ, 322); היות המפרסם משוכנע באמיתות דבריו, בהיעדר כוונה לפגוע, וכן בקיום התנצלות, תיקון או הכחשה, או בנקיטת צעדים לצמצום תפוצתו של הפרסום. הערכת הנזק נותרת, בסופו של יום, עניין הנתון להערכה שיפוטית, הבנויה על אמות מידה כלליות, ועל נסיבותיו הקונקרטיות של המקרה הפרטי (ענין פרידמן, 244; ע"א 492/89 סלונים נ' "דבר" בע"מ, פד"י מו(3) 827 (1992), 835).

58. בצד השיקולים הקשורים במידת הפגיעה בנפגע, נקבע בסעיף 19 לחוק שישנם שיקולים הקשורים במעוול, שיש לקחת אותם בחשבון, בעת פסיקת הפיצויים. נאמר בסעיף כך:

"בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית המשפט להתחשב לטובת הנאשם או הנתבע גם באלה:

(1) לשון הרע לא היתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור שעליו הסתמך;

(2) הוא היה משוכנע באמיתותה של לשון הרע;

(3) הוא לא נתכוון לנפגע;

(4) הוא התנצל בשל הפרסום, תיקן או הכחיש את הדבר המהווה לשון הרע או נקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו של עותק הפרסום המכיל את לשון הרע, ובלבד שההתנצלות, התיקון או ההכחשה פורסמו במקום, במידה ובדרך שבהן פורסמה לשון הרע, ולא היו מסוייגים."

59. בהתייחס להוראת סעיף 19(3) לחוק, יש לשוב ולומר, שלטענת כהן לא התכוון כלל לעסקו של פירוז, אלא לעסק אחר. בעניין זה, בשים לב לכך שאין מחלקות שאין כל היכרות מוקדמת בין הצדדים, וגם לא נטען וממילא לא הוכח, שכהן קיבל שירות מפירוז בעבר, אזי אני נותן אמור בדבריו. בצד זאת, יש לומר שקורא התגובות לא יכול לשער כי מדובר בטעות בזיהוי מטעמו של כהן.

60. בהתאם להוראות סעיף 19(4) לחוק, ניתן להתחשב גם בקיומה של התנצלות, אלא שכהן לא הביע כל רצון להתנצל על דבריו, וממילא לא פרסם התנצלות בדרך הקבועה בחוק.

61. לאור האמור, בעת קביעת הפיצוי אתן משקל מוגבל לכך שכהן טעה בפרסום אותו ביצע.

62. בעת קביעת גובה הפיצוי, יש לשקול, בין היתר, את שאלת תפוצת הפרסום, אשר לה משקל גבוה בקביעת גובה הפיצוי, ואת משך הזמן בו הציבור יכול היה להיחשף לפרסום (ע"א 552/73 רוזנבלום נ' כץ, פ"ד ל(1) 589, 594).

בית משפט השלום באשדוד

ת"א 10790-03-19 פירוז נ' כהן

תיק חיצוני:

63. במקרה זה, בו התפוצה המקסימלית של הפוסט עומדת על 317 בני אדם, ומשהוסרה התגובות לאחר 16 שעות, ולא ניתן עוד לראותה, יש לפסוק את שיעור הפיצויים על הצד הנמוך.

64. להלן תוצג סקירה של סכומי פיצוי שנפסקו לבעלי עסקים עקב פרסומי לשון הרע בפייסבוק.

בת"א (ת"א) 33784-04-15 שי רג'ואן נ' אמנון יצחקי (פורסם במאגרים משפטיים, 27.8.2015), נפסק לחובת הנתבע תשלום פיצוי בגובה 4,000 ₪, בהתחשב בכך שדובר בפרסומים הדדיים פוגעים, שנעשו בקשר עם עיסוקם של הצדדים.

בת"א (ת"א) 16410-10-14 גיא בית און נ' מיכאל הרשקוביץ (פורסם במאגרים משפטיים, 31.3.2015), נפסק לחובת הנתבע תשלום פיצויים בגובה של 10,000 ₪ בגין נזק בלתי מוכח שנגרם לתובע, עורך דין במקצועו, מפרסומי הנתבע, אשר נעשו באתר אינטרנט ובפייסבוק.

בת"א (ת"א) 39830-09-17 יואב אליאסי (פורסם במאגרים משפטיים, 4.8.2020), נדון עניינה של מנהלת עמוד עסקי העוסק באוכל, אשר פרסמה פוסט פוליטי. כתגובה לפוסט הפוליטי, כתבו הנתבעים 2-10 ביקורות מכפישות בעמוד הפייסבוק העסקי שלה, מבלי שנמנו כלל על קהל לקוחותיה. נקבע כי דברי הביקורת שפורסמו עולים כדי לשון הרע, ונפסקו לחובת כל אחד מהנתבעים 2-10 תשלום סכומים הנעים בין 1,000 ₪ לבין 8,000 ₪ בתוספת הוצאות.

65. לאחר שבחנתי את מכלול הנסיבות, ובכלל זה העובדה שלא עלה בידי פירוז להוכיח פגיעה ממונית, אך בצד זאת קיים קושי להוכיח באם אנשים שנחשפו לתגובות נמנעו מלהירשם לקורסים נוספים. וכאשר אני נותן דעתי לכך שכהן התכוון לפגוע בעסק אחר, אך לא התנצל בפני פירוז, אני פוסק שכהן ישלם לפירוז פיצויים בסכום של 10,000 ₪.

סוף דבר

66. התביעה מתקבלת. כהן ישלם לפירוז פיצויים בסכום של 10,000 ₪.

בנוסף ישלם כהן לפירוז שכ"ט עו"ד והוצאות בסכום כולל של 5,000 ₪.

סכומים אלה ישולמו בתוך 30 יום מהיום, וישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק בחלוף מועד זה.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, ח' ניסן תשפ"א, 21 מרץ 2021, בהעדר הצדדים.

מיוג

יהודה ליבליין, שופט